

Ålands landskapsregering
registrator@regeringen.ax

Er referens
ÅLR 2020/7894
Alexandra Favorin

Kontaktperson
Jonna Varsa, barnkonventionsansvarig
Lotta Angergård, vik verksamhetsledare

Ärende: Remissvar gällande lagförslag om ändring av landskapslagen om
studiestöd

Rädda Barnen är politiskt och religiöst obundna och har barnkonventionen som grund i allt vårt arbete. Vårt uppdrag som barnrättsorganisation vid yttranden och i remissvar är att sätta fokus på barn och barns rättigheter. Enligt barnkonventionen är alla under 18 år barn.

Bakgrund

Landskapsregeringen föreslår att beloppet för studielån med landskapsborgen höjs för studerande över 18 år. För studerande under 18 år med föräldrar med låga inkomster föreslås beloppsgränserna för föräldrarnas inkomster ändras så att fler studerande ska kunna få extra studietillägg och beloppet för det extra tillägget föreslås höjas (kumulerad utebliven indexjustering). Det extra tillägget samt beloppsgränserna för föräldrarnas inkomster föreslås i likhet med övriga studiestöd justeras årligen i enlighet med konsumentpris-index.

Enligt barnkonventionen har alla barn rätt till utbildning (artikel 28). För att förverkliga denna rätt ska staten också *“uppmuntra utvecklingen av olika former av gymnasial utbildning inklusive såväl högskoleförberedande utbildning som yrkesutbildning, göra dessa tillgängliga och åtkomliga för varje barn samt vidta lämpliga åtgärder såsom införande av kostnadsfri utbildning och ekonomiskt stöd vid behov”* och *“genom varje lämpligt medel göra högre utbildning tillgänglig för alla på grundval av förmåga”*. Därför är också tillgängligheten av högre utbildningen för personer över 18 år en fråga som Rädda Barnen vill lyfta.

Studiestöd för studerande under 18 år

Rädda Barnen välkomnar kumulerad utebliven indexjustering av *Extra tillägg för studerande under 18 år* och indexjustering av extra tillägget och föräldrarinkomstgränserna.

När det gäller den ekonomiska situationen för studerande under 18 år vill vi lyfta fram några grupper som är viktiga att uppmärksammas i lagstiftning om studiestöd:

Studerande som har fyllt 17 år som är kvar i grundskolan

Rädda Barnen har uppmärksamgjorts att det är möjligt att om ett barn går i grundskolan då hen fyller 17 blir hen utan barnbidrag men får inte studiestöd heller för att enligt Landskapslag (2006:71) om studiestöd 1§ kan stöd beviljas för studerande efter avslutad läroplikt. Ett barn kan fylla 17 år innan avslutad läroplikt om hen går om en klass i grundskolan eller av andra orsaker måste gå längre i grundskolan, t.ex. om hen av olika anledningar inte kan vara i skolan eller har annat hemspråk. Vilket ekonomiskt stöd får de 17-åringar som inte har avslutad läroplikt?

Studerande under 17 år

Rädda Barnen vill också lyfta fram de studerande under 17 år med föräldrar med låga inkomster som inte har rätt till studiestöd men behöver dyra läromedel i sina studier. Vi rekommenderar att möjligheter att ta dessa barn i beaktande i lagförslaget om lagförslag om ändring av landskapslagen om studiestöd undersöks. Rädda Barnen önskar att Åland säkerställer avgiftsfria gymnasiala studier för alla barn. Vi rekommenderar att om gymnasialreformen tar längre tid kan Åland införa en motsvarande läromaterialstillägg till studiepenningen som kan beviljas även 15-16 åringar som finns på fastlandet.

Barn med skilda föräldrar och placerade barn

Rädda Barnen vill också lyfta fram frågan om föräldrainkomstgränserna från perspektivet av barn med skilda föräldrar och placerade barn och unga.

Enligt Landskapslag (2006:71) om studiestöd 20 § *Extra tillägg för studerande under 18 år*:
"Om föräldrarna är frånskilda eller på grund av varaktig söndring bor åtskiljs, beaktas bara inkomsterna för den förälder som sökanden bor eller senast har bott hos. Om sökanden försörjs av sin förälder och en person som ingått äktenskap eller registrerat partnerskap eller är sambo med föräldern i deras gemensamma hem, beaktas även den personens inkomster."
Finns det lagstiftat försörjningsskyldighet när det gäller den som är sambo med föräldern?

Vi rekommenderar också att det tydliggörs vilka inkomster räknas när det gäller barn som av barnskyddet placerats att bo utanför sitt hem.

Bedömning av konsekvenser för barn och unga

Enligt lagförslaget är konsekvenser för unga följande: "Gällande konsekvenser för unga är avsikten att förslaget ska förbättra den ekonomiska situationen för studerande under 18 år med föräldrar med låga inkomster." Rädda Barnen vill lyfta fram att konsekvenser för unga gällande höjning av studielånbeloppet har inte bedömts och inte heller konsekvenser för att inte höja studielånbeloppet för de studerande som är under 18 år.

Barnkonsekvensbedömningarna är centrala för att alla som fattar beslut om nya lagar och lagändringar samt alla i hela samhället ska få information om vad olika beslut egentligen handlar om, vilka konsekvenser beslutet kan få för barn och vilka bedömningar beslutsfattare gjort utifrån den kunskapen.

Enligt lagförslaget höjs beloppet för studielån för de som fyllt 18 år till 650 e (samma nivå som på fastlandet). Att göra studiestödet mer lånebetonat påverkar inte alla studerande på samma sätt. Undersökningar visar att intresse att lyfta studielån påverkas av såväl socioekonomiska bakgrund, arbetserfarenhet, ålder och familjesituation samt möjligheten att hitta arbete efter examen.¹ Detta gör att studielån inte är ett jämlikt sätt att ekonomiskt tillgängliggöra utbildningen för varje barn. Det finns också konsekvenser för unga gällande höjning av studielånbeloppet om studerande måste lyfta studielån innan de får utkomststöd. Detta gör att studerande kan tvingas att ta mer lån än tidigare för att försörja sig.

Att höja beloppet för studielån för de studerande som är under 18-åringar finns inte med i lagförslaget. Enlig Landskapslag (2006:71) om studiestöd 18 § "Landskapsborgen för studielån till studerande som inte fyllt 18 år är 252 euro per månad" (på fastlandet 300€/månad). Inga minderåriga borde behöva ta lån för att kunna studera, men Rädda Barnen vill påminna att det är viktigt att tydliggöra motiveringar bakom och konsekvenser för att inte höja lånebeloppet för de under 18 år på samma sätt som beloppet för över 18 åringar i lagförslaget. Lån för minderåriga väcker en rad frågor: Hur många studerande under 18 år lyfter studielån på Åland? Är det nödvändig för några 17-åringar att lyfta studielån för att kunna studera? Är det särskilda grupper av unga som lyfter lån?

Mariehamn den 13 november 2020

Lotta Angergård
Vik. verksamhetsledare

Jonna Varsa
Barnkonventionsansvarig

¹ Se t.ex. Otus, 2013: Monituloiset. <https://docs.google.com/file/d/0Bwmvs3pV4wGtVU5nVIVLUW5vX0U/edit>